

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Exterminatione Mali, Et Promotione boni - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1613

De districtiſſimo humilium ſilentio. Cap. 9.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77843)

Ioanne: Ille per deuotionem fluida maris dorfa cal-
 care non timuit: iste per amorem in ipso auctoris
 nostri pectore requieuit, & qui ad corporalis car-
 nationem venerat, spiritale pabulum de sinu re-
 demptoris sumpfit. Ab his montibus Deus nos illu-
 minat, & simul insipientes turbat: qui dum patres
 nostros sequimur, aduersarij salutis ex profectu no-
 stro turbantur, illos autem nec turbaremus, nec vin-
 ceremus, si antiquorum Patrum exempla non seque-
 remur.

Postrema humilium cura in hac re est, vt si ex per-
 missione regulæ, & ex consensu prelati, aut spiritua-
 lis parentis, aliquid supra alios fecerint, vt si amplius
 vigilauerint, durioribus abstinentiis corpus domue-
 rint, asperiores intrinsecus vestem acceperint, id aut
 in occulto faciant, aut saltem tali circumspectione, vt
 alios non offendant. Nullo modo ad singularitatem
 pertinet, si quis ex desiderio maioris perfectionis
 amplius quam alij faciat, si tamen consentiente pre-
 lato faciat; & si regula, licet non iubeat, at permit-
 tat; & si modum viuendi contrarium aut dissonum
 instituto non inuehat. Id enim viri sancti atque per-
 fectionis semper in familiis religiosiis præstiterunt, &
 nunc præstant, vtrâque imperata audent, quos
 temerarium & planè superbissimum esset singulari-
 tatis notare. Nam regula illud faciendum præscri-
 bit, quod omnes etiam pusilli facillè custodire va-
 leant. Si autem perfecti viri quasi gigantes sunt, &
 fortes spiritu; cur non amplius quam pusilli aude-
 bunt; cur non onera maiora præsumant? Et sicut in
 Ecclesia vltra præcepta, quorum custodia salus pro-
 missa est, sunt quoque data consilia, quæ feruentio-
 res ad maius meritum possunt assumere: ita in qua-
 libet religiosa familia, vltra ea, quæ sunt statutis
 præscripta, sunt alia multò perfectiora & sublimio-
 ra, quæ perfectiores valeant obseruare. At in his a-
 gendis discretio seruanda est, ne dum quis suo pro-
 fectioni intendit, aliis minoribus scandalo sit. Discre-
 tionem autem tenebit, qui in his obseruantis non
 communibus se (quantum fieri possit) occultaue-
 rit; qui, si secretum omnino tenere non valeat, sal-
 tem, quasi alios parui pendens aut iudicans, eas ob-
 seruantias non ipse præstiterit: qui denique in his se
 pro posse communitati iunxerit, & ea externa, quæ
 alios solent offendere, signa maioris dilectionis vi-
 tauerit. In quo sanè à multis bonis alioquin viris
 peccatur, qui nesciunt se aliis accommodare, & in-
 tra discretionis metas suum spiritum continere. In
 quorum persona sanctus Dauid secundum Richar-
 dum, oculos suos, id est, defectum suæ discretio-
 nis, accusat, quòd minimè sapienter se gesserit, nec
 ad hoc necessaria seruauerit. Exitus aquarum, ait,
 deduxerunt oculos mei, quia (ipsi nempe oculi) non
 custodierunt legem tuam. Verba Richardi subiici-
 am. Mirum est, si non miraris cur non maluit
 dicere, quia non custodiui legem tuam: sed si, ego
 non custodiui, diceret, voluntatem vtrique culparet;
 & tunc quomodo illud stare, vbi dicitur: [Legem
 tuam dilexi.] Oculorum itaque culpa increpatur,
 oculorum solummodo culpa desertur. Nam de pe-
 dum officio fidenter Domino canit. Viam man-
 datorum tuorum cucurri, cum dilatasti cor meum.]

Psa. 118.
136.

Richard.
ibid.

Psa. 118.
163.

num. 32.

Pf. 37. 10.

Sed & pro manibus protestatur, dicens: Tota die
 expandi ad te manus meas. Sic de aure, & lingua,
 cæterisque corporis membris facillè reperies. Soli
 hic oculi redarguuntur; pro iolis hic oculis lacrymæ
 funduntur. Nec enim in aliis etiam membris nun-
 quam peccasse contendo. Sed quid sit quod desinat,
 diligenter attendo. Quid est igitur oculorum cul-
 pam desinare, nisi quod in discretionem errasset, ge-

A mendo dolere? Tunc oculus peccat, quando discre-
 tionis iudicium errat. Multi priuatas obseruantias
 communibus institutionibus anteponunt: abstin-
 entiam obedientiæ præferunt, cum tamen scri-
 ptum sit: Melior est obedientia, quam victima. Cæterorum membrorum nullum hic reprehendit;
 oculorum verò culpam non sine morte graui red-
 darguit. Manus non reprehenditur, pro eo fortassis,
 quòd libenter operabatur. Lingua non reprehendi-
 tur, idcirco (vt arbitror) quoniam vera loquebatur.
 Oculum tantummodo culpabat, pro eo fortè quòd
 in iudicij discretionem caligabat. Quid enim aliud
 est, oculum offendere, quam, ex intentione bona,
 sed parum discreta, in aliquod malum incidere? Hac
 ille. His tribus obseruatis, vt nimirum quis institu-
 to ac vitæ communi se bonorum accommodet; vt
 maiorum suorum vestigijs inhæreat; & vt in maiori
 obseruantia discretionem non deserat, omnem sin-
 gularitatem declinabit, & se ex hac parte humilitatis
 amatorem exhibebit.

Eccles. 4.
17.

De districtissimo Humilium silentio.

CAPVT IX.

P R I M I sunt fructus humilitatis, quos
 hactenus expressimus; sed qui sequun-
 tur, licet minoris momenti, non pro-
 pterea contemnendi sunt, cum & ab
 eadem virtute procedant, & eorum op-
 posita germina à superbia omnium malorum fonte
 mentem indicent possideri. Et sicut omnes filios
 alicuius reginæ clarissimæ, tum maiores tum mino-
 res subditi magno honore prosequuntur: ita æquum
 est, vt omnes effectus huius virtutis præstantissi-
 mæ, quam summis votis concupiscimus, tam ma-
 ioris quam minoris meriti, spirituales viri vene-
 rantur, ac possidere nitantur. Multiloquium fugit
 humilis, quoniam aptissimum est instrumentum,
 quo superbia se ipsam ostentat. Verbis enim im-
 prudenter effusus, superbus suas vilitates, ob quas
 esset despiciendus, regit, verbis sua talenta & suos
 labores iactat, ac verbis sæpe mendacibus, quæ
 nec somnauit, se fecisse affirmat, & ea, quorum re-
 latione magnus existimari possit, ridiculè exagger-
 rat. Est quippe tam potens verbum hominis, vt te-
 gat, & detegat; efferat, & extenuet, & opposita sæpe
 constituat. Ex ipso ore procedit maledictio & be-
 nedictio. Ex eodem nascitur verbum, quo superbe
 te ipsum excusas, & proximum insolenter accusas:
 quo malè gesta eleuas, & bene facta prædicas: quo
 tantillum à te elaboratum auges, & à multis rectè
 factum tibi soli tribuis, & ab aliis suos labores ac me-
 rita suffuraris. Ex arrogancia tua factus es sicut Elia
 apud Iob. Plenus sum, dicebat ille, sermonibus,
 & coarctat me spiritus vteri mei. En venter meus
 quasi multum abique spiraculo, quod lagunculæ
 nouas disumpit. Tanta enim ad laudem tuam spe-
 rantia cogitas, tanta consideras, vt mens tua an-
 gustias sentiat, velut mulier parturiens, nisi quod
 concepit effundat. En sicut multum in virem vel
 lagenam iniectum, vndique clausam eam suo fer-
 uore disumpit: ita quasi ruptionem cordis times,
 nisi quæ ad tuam gloriam inanem augendam cogi-
 tasti, loquaris. Omnia scis, & nihil est, quod ignores,
 omnia dicis, & in nulla occasione tacere vales, si
 scientiæ opinionem captare possis. Videbisque tuum
 ingeniū egregiè à Bernardo descriptum. De homine
 namq; iactantiæ spiritu pleno hæc ait: Effudit, & sicut
 auditores

Isa. 3.
10.

Isa. 32.
18. 19.

1335
1336

Bern. de grad. Hum. grad. 4.

auditores, quibus suas iaceter vanitates, quibus omne quod sentit, effundat: quibus qualis & quantus sit, innotescat. Inuenta autem occasione loquendi, si de literis sermo exoritur, vetera proferuntur, & nova, volant sententia, verba resonant ampullosa. Praeuenit interrogantem, non querenti responder. Ipse querit, ipse soluit, & verba collocutoris imperfecta praescindit. Cum autem pulsato signo necesse est interrumpi colloquium: horam longam breue queritur interuallum: querit licentiam vt ad fabulas reuertatur post horam, non vt quempiam aedificet, sed vt scientiam iaceter. Aedificare potest, sed non aedificare intendit. Non curat te docere, vel a te doceri ipse, quod nescit, sed vt scire sciatur, quod scit. Quod si de religione agitur, statim visiones & somnia proferuntur. Deinde laudat, ieiunia, commendat vigiliis, super omnia orationes exaltat. De patientia, de humilitate, & de singulis virtutibus plenissime, sed vanissime disputat, vt tu scilicet, si audieris, dicas, quod [ex abundantia cordis os loquitur:] & [quia bonus homo ex bono thesauro suo profert bona.] Si ad ludicia sermo conuertitur, in his quanto adfuerit, tanto loquacior inuenitur. Ducas, si audias, riuum vanitatis, fluium esse scurrilitatis os eius, ita vt seueros quoque, & graues animos in leuitatem concitet risus. Sic Bernardus.] Et ista sunt arma superbi hominis, & arrogantis, vt qui non habet opera, quibus apud homines valeat, habeat saltem verba, quae luceant.

Luce 6. 45. Matth. 12. 35.

Si autem loquacitas a superbia manat, consequens est, vt discreti taciturnitas ab humilitate procedat. Tacet humilis, vt dona de manu Domini accepta silentio contegat, & seruet, ne quod multi gemitus & multi labores pepererunt, vnum verbum stultè prolatum effundat. Etenim [sacramentum regis abscondere, bonum est:] & similiter vtile est nobis ad fugiendam iactantiam thesauri in corde nostro depositi abundantiam occultare. Nam sic vt vrbs patens, & absque murorum ambitu: ita vir, qui non potest in loquendo continere spiritum suum.] Ab vrbe quippe, quae muris caret, saepe aliqui egrediuntur, qui eam hostibus produnt. Et ab eo, qui tacere nescit, non semel sermones exeunt, qui spiritum deuotionis exhauriunt, & cordis ariditatem, & mentis obscuritatem, inuehunt. Qui verò tacet, facile conceptam deuotionem custodit.

Tobia 12. 7.

Prou. 25. 28.

Nam, quemadmodum ignis, ait Laurentius Iustinianus, quanto magis in vnum colligitur, tanto amplius nutritur, & flammam euaporans, sursum impetuosiùs erumpit: ita & mens cum diutius intra se commorata fuerit, & ardentius per amoris incendium vrit in se, & per desiderium eleuatur in Deum. Sed si tunc verba quaedam protulerit, tota ignita, sapientiae nequitate condita, veritatis splendore irradiata, & diuinarum laudum suauitate plena erunt.] Silentium proinde opes partas seruat, asseruatas auget, auctas ad viles sermones congruo tempore proferendos impellit.

Iust. li. de discipl. mo. nati. c. 15.

Tacet etiam humilis, ne in mala loquacitatis incurat. Nam humilitas, quae circumspecta est, ab iis cauet, in quibus maiora in spicis decidendi pericula. Nihil est autem loquacitate periculosius, nihil multiloquio insipientius. Multiloquium namque (vt quidam Patrum dixit) est insipientiae argumentum, & attractionis porta, manu ductor scurrilitatis, mendacij minister, compunctionis resolutio, acuitatis intelligetiae dispersio, aedae conditor, dissipatio mentis, friget actio feruoris, obnubilatio orationis.] Et Hugo Victorinus his addit: Lingua dicitur, quia lingit aduando, mordet detrahedo, attrahit mentiendando, ligat,

Hug. li. 3. de anima c. 30.

A] & ligari non potest. Labilis est, & teneri non potest, sed labitur, & fallitur. Labitur vt anguilla, penetrat vt sagitta, tollit amicos, multiplicat inimicos, mouet rixas, seminat discordias, vno ictu multos percutit, & interficit; blanda est, & subdola; lata, & parata ad exaudienda bona, & miscenda mala. Qui custodit linguam suam, custodit animam, quoniam mors & vita in potestate linguae est. Sic ille.] De eo, qui loquacitatem non compunit, ait Dauid: Vir linguosus non dirigitur in terra: virum iniustum mala capient in interitum.] Non prosperabitur, inquam, neque in hoc saeculo, neque in futuro, quies otiosis ad perniciose transiens, & alios verbis laedens grauiter, lingua suae imperare nescit. Et qui iniuriis & sanis afficit proximum suum, aduersitatibus corripitur, & condigna iniustitiae suae in extremis poena multabitur. Nec timorem iusti custodiunt, ex eo quod noxia & perniciose non dicant, nisi etiam minorata deuitent, quia facile est ex minoribus ad maiora, & ex vanis ad mala transire. Qui enim dimittit aquam, caput est iurgiorum, & ante quam patiatur contumeliam, iudicium deserit.] Sicut cum aliquis, ait Salomon, aquas stagno cohibitas aperit, exitumque eis praebet, iurgia seminat: quia facile est riuulum aperire, non tamen claudere, ex quo magna inundationis, atque adeo iurgiorum causa, praestatur: ita profusus, qui linguam non refrinat, vt Gregorius, & Beda interpretantur, concordiam dissipat. Is antequam accipiat contumeliam, iudicium & equitatem in loquendo deseruit; quoniam nisi incepte loquutus fuisset, numquam contumeliam ab eo quem laesit, recepisset. Bene ergo dixit Sophar apud Iob: Numquid qui multa loquitur, non & audiet: aut vir verbosus iustificabitur? Ac si diceret: Non. Nam qui passim, & sine discretionem multa loquuntur, impatientes sunt ad audiendum, totumque temporis spacium volunt sibi ad sermones effundendos praecipere. Et multiloquio dediti, quanto magis pro excusatione suarum colparum blaterant, tanto magis seipfos accusant.

Prou. 21. 23.

Ps. 139. 12.

Prou. 17. 14.

Gregor. 7. mor. c. 24. Beda. ib.

Iob. 11. 2.

Sed iam pericrtemur quae nam sit iustorum humilium taciturnitas: Certè ab eis non exigitur, vt penitus numquam loquantur. Dedit quippe Deus homini linguam, & loquendi potestatem, vt sensa sui cordis aperiret. Optimèque a Philone exposita est multiplex sermonis utilitas. Sicut equi, ait, hinnitus est proprius, latratus canis, bouis mugitus, rugitus leonis; sic sermo hominis. Hic est enim propitè munimentum, indumentum, armatura, & ars hominis animalis Deo charissimi. Et quemadmodum doloribus, timoribus, aliisque malis pressos fauor, sedulitas, dexteritasque amicorum saepe refouet: sic non saepe, sed semper, gratissima onera, quae in nobis imponit, vel corporis coniuncti necessitas, vel externus casus aliquis ex improbitate irruens, dimouet praesertimissimum sermonis rationisque remedium, qui socius & amicus familiarissimus a natura nobis est non tam additus quam agglutinatus, vt inuisibiliter, sic inuisibiliter, idèd pramonet quid conferat; & si quid fecus accidit, quam volumus, non vocatus succurrit, praestans, non alterum tantum officium, vt adiuuet sine consilio, vel consulat sine auxilio, sed vtrumque pariter. Neque enim vires habet semperfectas, sed omnibus partibus integras. Haec ille.] Cum tamen extima sit sermonis utilitas, sanè loquendi facultas data nobis non est, vt eam segnem & otiosam habeamus. Est ego taciturnitas humilium in hoc posita, vt nisi interrogentur, penitus non loquantur. Quae beati Benedicti sententia ad iuniores religiosos dicta est, comparatione maiorum. Hi enim si coram suis pra-

Phil. li. de somnis.

latis appareant, debent humiliter, modestè, & submissa voce necessaria interrogare, si verò nulla infest interrogandi aut descendendi necessitas, debent tacere. At cum minores cum minoribus, seu aequales cum aequalibus, aut etiam maiores cum minoribus conuersantur, non oportet, ad virtutem humilitatis seruandam, interrogationem expectare, sed solum opus est, vt quis prudenter loquendi regulas seruet.

Supr. l. 2. P. 2. c.

Basi. c. 13. mon. c. 13

Nam in loquela, noxia, inepta, & otiosa penitus vitanda sunt; & generaliter omnia illa vitia linguæ radicibus euellenda, de quibus sup. à multa iam diximus. Est enim lingua mentis instrumentum, Dei laudibus promendis deputatum, quod planè stultum est verborum fordibus inquinare. Vnde Basiliius: Vitandæ autem omnes omnino facetiæ, & scurrilis dicacitas, sunt. Siquidem fieri solet plerumque, vt qui se in rebus istiusmodi occupant, ij rectam rationem deserant: quippe cum ex eo illud fiat, vt animus ad ridicula diffundatur, & in tacita secum cogitatione grauitatis seueritatisque neruus omnes elidat. Quin incidit sæpenumero, vt istiusmodi contagio sensim proserpens, postremò ad verborum turpitudinem, & absurdum, atque extremam obscenitatem delabatur. Ex quo sanè colligitur, peruigilem & attentam animi excubationem, cum facietiarum diffusionem simul coherere non posse. Non dedecet tamen aliquando ad recreandum animum, sermonem aliquem de medijs, siue indifferentibus, sine offensione alicuius, admittere. Quare idem Beatus Pater hæc subdit. Cæterum si vltus etiam incidit aliquando, vt remittendæ aliquantulum tristitiæ causâ, sermone ad hilaritatem excitetur: enimvero danda omnino opera est, vt spiritali lepore referta sit oratio nostra & Evangelico sale condita, vt recta, quæ interius sit sapientiæ, gratum foras odorem aspires, dupliciterque auditorem, & animi relaxatione, & intelligentiæ festiuitate delectet. Sic ille. Sed verba hæc, quæ pro animi remissione dicuntur, non aliter quàm medicamenta accipienda sunt. Vt quemadmodum medicamenta in ea mensura ægrotis adhibentur, quæ salutem afferat, & si huic fini non sit accommodata, non iam vt mensura medicaminis, sed vt exitij causa reuocantur: ita illos de rebus indifferentibus, o vir Dei, sermones admitto, quos præsens necessitas corporis, & fragilitas capitis poposcerit, non quos mentis tepiditas ac distractio postulauerit.

Prou. 13. 14.

Prou. 10. 11.

Grego. 6. mor. c. 18

Admittenda autem & proferenda sunt verba, quæ loquentem, ad finem propositum inuent, quæ audientes ædificent, vel certè, quæ ad negotia necessaria tractanda conferant, prout status & conditio cuiusque petierit. Si verba ad spirituales ipsius loquentis vtilitatem proferantur, sit illud Salomonis: De fructu oris sui vnusquisque replebitur bonis; quia non solum pro rectè dictis, sicut & pro rectè factis mercedem accipiet, verum & affectum suum pascet, & ad omne bonum roborabit. Si verò ad ædificationem aliorum dicantur, euenit illud eiusdem Sapientis: Vena vitæ os iusti: Nam sic vt ex fonte laucissimæ aquæ ad refrigerium, & munditiam bibentium, & selauantium, emanant: ita ex ore iusti & humilis, procedunt verba, quæ audientes instruant, & ad virtutis ac vitæ æternæ desiderium accendant. Nec solum bona dicenda sunt, verum & debitis circumstantiis ornata. Ad quod facit illud Gregorij: In omni, quod dicitur, necesse est, vt causa, tempus, & persona pensetur: si verba sententiæ veritas roborat; si hanc tempus congruum postulet; si & veritatem sententiæ, & congruentiam temporis personæ qualitas non impugnet. Ille enim

A laudabiliter spicula mittit, qui prius hostem, quem feriat, conspicit. Malè namque arcus validi cornua subigit, qui sagittam fortiter dirigens eum ferit.]

Sed, vt breuiter orationem silentij concludamus, ille (vt mihi quidem videtur) sciet prudenter loqui, qui prius ori suo vectem taciturnitatis imposuerit, ac tacere didicerit. Non enim sine mysterio dixit Ecclesiastes: Tempus tacendi, & tempus loquendi. Quia, vt ait Hugo Victorinus, tempus tacendi, tempus loquendi præcedere debet; quia prius per silentium discitur, quod postea per verbum tempore loquendi proferatur. Et Ambrosius rectè putat melius à Dauide, quàm à Pythagora traditam esse doctrinam silentij; quia hic docuit munus naturæ minuere, ille regere. Philosophus ille docuit silere, hic docuit silentio facultatem ad bene loquendum acquirere. Ille dixit discipulis suis: Per quinquentium tacebitis; hic imposuit ostium ori suo, & dixit: Custodiam vias meas, vt non delinquam in lingua mea.] Ad hoc vias suas custodiuit, non vt nunquam loqueretur, sed ne malè loqueretur; & vt per disciplinam silentij ad bene loquendum perueniret. Silentium igitur humili custodiendum est, vt eo discat rectè loqui, & vt possit impedimenta perfectionis auertere. Non enim mediocriter, vt Bonauentura ait, cooperatur ad perfectionem religioso homini virtus silentij; quia sicut in multiloquio non deest peccatum, sic breuiter & raro loqui ad hoc valet, vt homo caueat sibi à peccato. Pro nimia loquela frequenter sequitur iniuria tam Dei quàm proximi. Sic ex silentio nutritur iustitia, ex qua velut ex quadam arbore colligitur fructus pacis. Vnde cum claustralibus pax sit summè necessaria, valde necessarium est eis silentium, per quod pax eis tam cordis quàm corporis conseruatur. Propterea Isaias Propheta virtutem silentij considerans, ait: Erit opus iustitiæ pax, & cultus iustitiæ silentium. Quasi diceret: Tanta virtutis est silentium, quod in homine conseruat Dei iustitiam, & inter proximos pacem nutrit, & custodit. Hoc instrumentum perfectionis, & signum internæ humilitatis teneamus, quod nulla difficultate nos premit. Difficile namque est rectè loqui, & verba sapientiæ plena proferre: at facillimum est viro humili, siue sapiens, siue ignarus sit, verba non fundere. Sapiens libenter tacet vsque ad tempus, vt sua verba non inutiliter seminet, & vt habeat vnde proximo vtilia depromat. Ignarus quoque libenter tacet, quia melius putat (vt verè est) quæ nescit, non dicere, quàm risu audientium expom. Vterque autem præbet humilitatis indicium; quoniam in isto humilitas est, silentio suam imperitiam fateri; & in illo taciturnitate adeptam scientiam occultare. Sic vterque hominibus sit amabilis ille, quia illos vt fratres aspiciens, eis suum defectum aperire non timet: & hic, quia cum sciat astantes docere, similis illis, qui doctrina indigent, apparere non erubescit.

Ecl. 3. 7. Hugo. h.

Ambr. 1. off. c.

Ps. 38. 1.

Bon. tra. de perf. vit. c. 4. Prou. 10.

Isai. 32. 17.

De Moderatissimo Humilium risu. CAPVT X.

ON solum humiles, sunt silentio & taciturnitate conspicui, verum & sunt risu moderati, vt dum deuotionis spiritum censura silentij continent, risu immoderanti non effundant. Quæ

proca